

BIJZONDERE PLANTEN IN DE DUIN- EN BOLLENSTREEK IN 2015

Jelle van Dijk

Sinds het verschijnen van de *Flora van de Duin- en Bollenstreek* in 1994 zijn in dit blad bijna jaarlijks overzichten verschenen van bijzondere plantenvondsten in onze regio. Daarbij waren altijd veel vondsten gedaan op bedrijventerreinen, bouwterreinen en tussen het plaveisel in woonwijken, aangedragen door Martien de Graaf. Helaas moeten we het nu zonder zijn waardevolle bijdragen uit het Urbane district doen, want op 15 mei 2015 overleed hij (zie *Strandloper* 2015, nr. 2). In 2015 heb ik weer veel terreinen bezocht, van de spoordijk bij Vogelenzang tot de steenglooiing van de Katwijkse Uitwatering.

Waardevolle aanvullingen kwamen ook dit jaar weer van Wim en Maarten Langbroek. Ook via de onvolprezen website www.waarneming.nl werd aanvullende informatie verkregen.

Alle hieronder genoemde plantenvondsten zijn trouwens (met foto) op genoemde website te vinden.

Niet opgenomen is de Zeelathyrus, gemeld op 8 november door Guido Rappé bij de Katwijkse Uitwatering. Ondanks frequent bezoek door diverse kenners kon deze soort hier niet gevonden worden. Hetzelfde geldt voor de twee zeldzaamheden, die in 2014, ook zonder foto, op www.waarneming.nl gemeld werden uit de Coepelduynen. Toen ging het om Zandweegbree en Oorsilene.

Ondanks ijverig zoeken waren beide soorten dit jaar niet te vinden. Ook navraag leverde niets op.

In onderstaande lijst gaat het, tenzij anders aangegeven, om soorten die niet eerder in de Duin- en Bollenstreek zijn gevonden.

De volgorde van de genoemde soorten is die van *Heukels' Flora van Nederland* (2005).

Schaafstro x Vertakte paardenstaart *Equisetum x moorei*

Op de noordhelling langs de Noraweg bleken in april enkele tientallen stengels van een onbekende paardenstaart te staan. Het gaat hier om de kruising tussen Schaafstro en Vertakte paardenstaart, die talrijk voorkomt in de duintjes van het Kennemerstrand bij IJmuiden.

Koningsvaren *Osmunda regalis*

Langs de kleine vijver van Nieuw-Leeuwenhorst bleek een flinke pol Koningsvarens te zijn neergezet. Bij de werkzaamheden bij de vijver in januari 2016 verdween de plant weer. Wellicht is de pol Hangende zegge langs de grote vijver afkomstig van dezelfde 'liefhebber'.

Zachte naaldvaren *Polystichum setiferum*

Tegenwoordig zijn allerlei soorten in tuincentra te koop. Zo ook de Zachte naaldvaren die is uitgepoot bij het koetshuis op landgoed Offem.

Vanuit deze aanplant verwildert de soort het aangrenzende bos is. Niet echt wild dus.

Geschubde mannetjesvaren - dennenbos Noordduinen

Geschubde mannetjesvaren *Dryopteris affinis*

Deze varenssoort staat in *Heukels' Flora* als zeer zeldzaam genoteerd. De publicatie van dit boek vond echter plaats in een tijd dat Sipke Gonggrijp zich nog niet met deze soort bemoeide. Deze varenspecialist heeft ontdekt, dat deze soort vooral te vinden is in aangeplante recreatiebossen in Laag-Nederland. In december 2015 doorzocht Sipke ook het dennenbos bij de Duindamse slag. Hij vond daar zowel de subspecies *affinis* als de subspecies *borreri*. Na dit bericht op www.waarneming.nl ben ik gaan zoeken en trof daar zowaar ook beide ondersoorten aan. De Geschubde mannetjesvaren onderscheidt zich van de gewone Mannetjesvaren door de talrijke bruine 'schubben' op de stengel in combinatie met het donkergroene, leerachtige blad dat in de winter groen blijft.

Keizerskroon - Rozenvlak in de AW-duinen

Keizerskroon *Frittelaria imperialis*

In mei meldde Jan Jacobs een groeiplaats met 13 planten van de geelbloemige variëteit in het Rozenvlak (AW-duinen). Vermoedelijk wijzen deze planten op een oude voerplaats voor Fazanten waar ook wel eens bollenafval werd gedeponeerd. Het betreft hier een andere plek dan gemeld in het rapport van Joop Mourik (1989) over de flora van de AW-duinen.

Dwergiris en Groen sneeuwkllokje - bosrand langs Duinschoten

Dwergiris *Iris reticulata*

Bollenwekers hadden en hebben de gewoonte om af en toe afval in de berm of in een bosje te gooien. Daar beginnen die bollen soms een tweede leven. Dat geldt ook voor de beide vondsten van de Dwergiris. In februari bloeide er een langs de trekvaart bij de Hogeveense molen; in maart trof ik deze soort aan in de bosrand langs Duinschoten in het Langeveld.

Herfstkrokus *Crocus speciosus*

Op 19 oktober trof ik deze soort aan in een slootkantje bij het Vinkenveld. Vermoedelijk is de soort verwilderd vanuit een tuin of via een afvalhoop.

Groot sneeuwkllokje *Galanthus elwesii*

In februari werden enkele polletjes aangetroffen in een bosje op het terrein van Willem van den Bergh. Vermoedelijk hier aangeplant en verwilderd.

Gevuld sneeuwkllokje *Galanthus nivalis Plenus*

In het verleden hebben we eigenlijk nooit goed op de sneeuwkllokjes gelet. Nu blijkt het sneeuwkllokje met 'gevulde' bloemen op meerdere plaatsen voor te komen: bij Ruigenhoek, berm Loosterweg bij Wassergeest, landgoed Keukenhof, Overbosch bij Voorhout, langs de Gooweg in Noordwijk en in het bos van de Geestgronden in Hillegom.

Groen sneeuwkllokje *Galanthus woronowii*

Dit sneeuwkllokje, in de handel bekend onder de naam 'Green Snowdrop', bleek te groeien in de berm van Duinschoten, op landgoed Keukenhof en in park Rusthoff in Sassenheim.

Streephyacint *Scilla mischtschenkoana*

Deze soort werd onrdekt in het parkje van de Vogelenbuurt in Sassenheim. Ongetwijfeld verwilderd vanuit een nabijgelegen villatuin.

Buishyacint *Puschkinia scilloides*

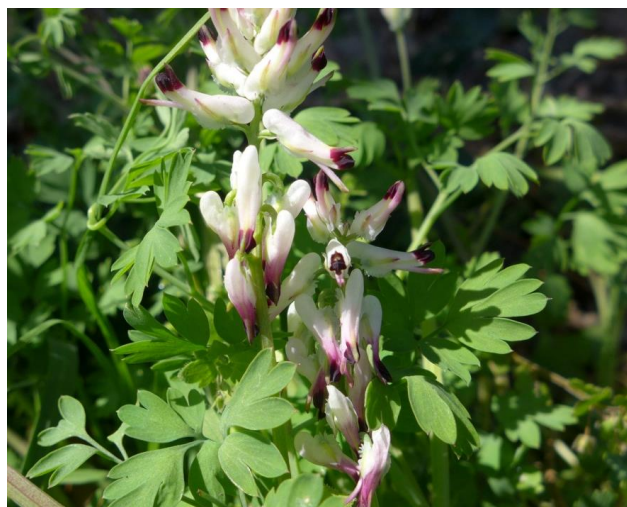
We besluiten de rij van verwilderde bolgewassen met de Buishyacint. Deze soort werd gevonden op twee plaatsen in Noordwijk aan Zee en massaal bij de oude begraafplaats in Noordwijkerhout langs de Herenweg.

Boszegge *Carex sylvatica*

Begin mei vond Wim Langbroek enkele polletjes langs de Nachtegaalslaan. In West-Nederland is dit een zeer zeldzame soort. Vermoedelijk stonden de planten hier al langer, maar waren ze ons niet eerder opgevallen tussen de vele pollen van de IJle zegge.

Kransgras *Polypogon viridis*

Op 13 september 2015 meldde Wim Langbroek deze soort uit de wijk Rijnsoever. Later bleek deze soort ook langs de Vinkenweg in Rijnsburg te groeien. Kransgras is een nieuwkomer, die in hoog tempo de steden in West-Nederland veroverd heeft. Deze soort met nu al honderden vindplaatsen staat nog niet vermeld in de Heukels' Flora! Opvallend bij deze zuidelijke soort is dat hij bloeit tot in de wintermaanden.

Rankende duivenkervel - wegberm Duinweg

Rankende duivenkervel *Fumaria capreolata*

In april vond Maarten Langbroek langs de Duinweg iets voorbij Puikenduin een paar pollen van deze zeldzame soort. De planten bloeiden tot in januari 2016 en lieten pas in het najaar de kenmerkende gebogen vruchtstelen zien. Deze soort werd tweemaal eerder in onze regio gemeld (1993 en 2005).

Dikkemanskruid *Pachysandra terminalis*

In februari vond ik een grote groeiplaats in het bos van Sancta Maria, niet ver van de plaats waar in het verleden veel tuinafval werd gestort. Deze soort is populair als bodembedekker en wordt in elk tuincentrum aangeboden. Vermoedelijk hebben alle vondsten in ons land met verwilderde tuinplanten te maken.

Gekield druifkruid *Chenopodium schraderianum*

In oktober trof ik twee plantjes aan, die ik op www.waarneming.nl als Druifkruid instuurde. Deze soort had ik kort daarvoor gezien op een strandje langs de Waal. Erik Slootweg, groot plantenkenner in het [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl)-team, wees mij echter op enkele bijzonderheden aan deze plant, waardoor we deze plantjes als Gekield druifkruid konden inschrijven. Het betreft hier de zesde vondst voor ons land.

Nieuwzeelandse spinazie *Tetragonia tetragonioides*

Op www.waarneming.nl kun je ook "plant onbekend" invoeren. Meestal krijg je dan binnen enkele uren wel een reactie waarbij de juiste soort wordt genoemd. Dat deed ik met een gescande dia uit 1992. Op 15 mei van dat jaar maakte ik een dia van een mij onbekende plant die groeide in de zeereep langs de Koningin Wilhelminaboulevard. Erik Slootweg deelde mij mee dat het hier ging om de Nieuwzeelandse spinazie, een soort die nog geen tien keer in ons land is aangetroffen.

Kustmelde *Atriplex glabriuscula*

Op de steenglooiing van de Katwijkse Uitwatering groeien al jaren enkele meldesoorten.

Het vermoeden, dat hier naast de algemene Spiesmelde ook de veel schaarsere Kustmelde zou groeien, werd in 2015 bevestigd. Door de vruchtkleppen te vergelijken met die van Kustmelde langs de Afsluitdijk werd zekerheid verkregen.

Mosbloempje *Crassula tillaea*

De eerste vondst werd gedaan door Joop Kortselius op camping "de Noordduinen" in Katwijk. Hierna volgden vondsten op camping Ruigenhoek, camping Sollasi en bij het Hof van Breloft in de stoep! Zie het artikel over de soort in de Strandloper (2015, nr. 2).

Tuinbingelkruid *Mercurialis annua*

Het gaat hier om een soort van moestuinen en verwilderde hoekjes die algemeen is in de zuidelijke helft van ons land, maar schaars is in het westen en noorden. Op 24 oktober werden enkele plantjes aangetroffen langs een bollenveld in het Vinkenveld.

Veelbloemige roos *Rosa multiflora*

Deze roos, die wel eens wordt aangeplant in tuinen en plantsoenen, werd verwilderd aangetroffen in het struweel langs de oostelijke oever van het Oosterduinse Meer.

Kleine pimpinella - Noordduinen bij de golfclub

Kleine pimpinella *Sanguisorba minor subsp. minor*

De eerste vondst in onze regio staat op naam van Maarten Langbroek die deze soort begin mei aantrof in het open duin bij de Noordwijkse Golfclub. In wegbermen wordt wel eens de Moespimpinella *Sanguisorba minor subsp. balearica* uitgezaaid. Bij deze ondersoort zijn de bloemhoofdjes ellipsvormig.

Dwergmispel *Cotoneaster species*

In ons land komt eigenlijk maar één soort oorspronkelijk echt in het wild voor, de Wilde dwergmispel *C. intergerrimus*. Hiervoor moet je naar Zuid-Limburg gaan. In onze tuinen en parken zijn allerlei soorten Cotoneasters aangeplant. Vogels eten de vruchten en deponeren de pitten (zaden) in de bossen. Vooral in de dennenbossen van de Noordduinen zijn heel wat dwergmispels te vinden. Zelf had ik met hulp van Dirk Derdeyn (via [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl)) drie soorten op naam gebracht: *C. divaricatus*, *C. sternianus* en *C. dielsianus*. Bij zijn speurtocht naar mannetjesvarens in december noteerde Sipke Gonggrijp nog drie andere soorten: *C. rehderi*, *C. hjelmqvistii* en *C. simonsii*.

Wit hongerbloempje - Luchter Zeeduinen

Wit hongerbloempje *Draba muralis*

In 1971 inventariseerde ik een deel van de Luchter Zeeduinen op planten (onderzoek van M.O. Boerman). Daarbij vond ik het Wit hongerbloempje ten westen van het Van Limburg Stirumkanaal. Hierna deze soort niet meer gezien (en ook niet echt naar gezocht). Begin mei 2015 vond Maarten Langbroek een mooie groeiplaats in de Luchter Zeeduinen. Dit zeldzame plantje was even in het nieuws bij het uitkomen van de nieuwe druk van het Groot Woordenboek van Van Dale waarin het hongerbloempje nu niet meer is opgenomen.

Aziatische veldkers - afvalhoop Achterweg

Aziatische veldkers *Cardamine hamiltonii*

Deze nieuwkomer in de Nederlandse flora bloeit vooral in najaar en winter. In december trof ik dit nietige plantje driemaal aan: slootje bij de Witte Raaf, afvalhoop langs de

Achterweg en in een slootje langs de Achterweg. Het plantje lijkt op de zeer algemene Kleine veldkers die soms ook tot laat in het najaar bloeit. Bij die soort heeft het blad veel meer zijblaadjes terwijl de hauwen vertikaal langs de stengel staan.

Boswederik - Klein-Leeuwenhorst

Boswederik *Lysimachia nemorum*

In januari 2015 vond ik een plant van deze soort op Klein-Leeuwenhorst. In juni stond de plant in bloei! Het gaat hier om de enige vondst in West-Nederland.

Weegbreeslangenkruid - wegberm Gooweg

Weegbreeslangenkruid *Echium plantagineum*

Deze soort uit Zuid-Europa wordt onder de naam Bijenvoer regelmatig in tuincentra aangeboden. In 2015 was deze soort te zien in een berm van de Gooweg in Noordwijkerhout, waar de soort tot in december bloeide. Maud Mommers vond deze soort ook op het terrein van Sint Bavo in Noordwijkerhout.

Groot glidkruid - slopie Beatrixstraat

Groot glidkruid *Scutellaria altissima*

In september vond Caspar Zuyderduyn deze soort in een slopie van de Beatrixstraat in Noordwijk aan Zee. Deze tuinplant werd tot nu toe in ons land ruim tienmaal verwilderd aangetroffen.

Loos blaasjeskruid - Koudenhoorn Warmond

Loos blaasjeskruid *Utricularia australis*

Begin augustus trof Wil Tami in een helder slootje op eiland Koudenhoorn (Warmond) bloeiend blaasjeskruid aan.

Het bleek te gaan om de soort Loos blaasjeskruid, een soort, die wel in het Groene Hart, maar niet in de Bollenstreek is te vinden.

Deze plant heeft geen wortels en leeft van de waterbeestjes die gevangen worden in de vele blaasjes van het uitgebreide 'wortelstelsel', dat in het water drijft.

In feite dus een vleesetende plant!